

РОЗВИТОК НАВИЧОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

THE DEVELOPMENT OF CRITICAL THINKING SKILL: PROBLEMS OF FOREIGN LANGUAGES LEARNING

Стаття присвячена проблемі формування навички критичного мислення при вивченні іноземних мов. Проблема формування цієї навички є дискусійною галуззю досліджень у різних дисциплінах протягом довгого часу.

Хоча серед фахівців вищої освіти існує спільна думка про важливість навичок критичного мислення, немає ясності щодо того, що таке критичне мислення. Існує цілий ряд визначень критичного мислення:

– Критичне мислення – це спосіб мислення про будь-який предмет чи проблему, в якому людина покращує якість свого мислення шляхом вмілого аналізу, оцінки та перебудови його.

– Критичне мислення – це цілеспрямоване, саморегулююче судження, результатом якого є інтерпретація, аналіз, оцінка та висновок, а також пояснення доказових, концептуальних, методологічних, критеріологічних чи контекстуальних міркувань, на яких ґрунтується це судження.

Американський філософ Дьюї назвав критичне мислення як «рефлексивне мислення» і визначив його як активний, наполегливий, ретельний розгляд думок чи знань та подальших висновків, яких людина прагне. Широко визнано, що критичне мислення є важливою проблемою у сучасній освіті, і багато викладачів зацікавлені у навчанні критичного мислення своїх студентів. Метою навчання критичного мислення в рамках будь-яких навчальних дисциплін є покращення навичок мислення студентів, а також підготовка їх до існування у складному світі.

Використання критичного мислення на заняттях з іноземних мов має велике значення з кількох причин. По-перше, якщо студенти можуть взяти на себе відповідальність за власне мислення, вони можуть ефективніше відстежувати та оцінювати власні методи навчання. По-друге, критичне мислення розширює навчальний досвід учнів і робить мову значущою їм. По-третє, критичне мислення має високий рівень кореляції з досягненнями студентів.

Метою статті є вивчення принципів розвитку та використання навичок критичного мислення на заняттях з іноземної мови.

Критичне мислення набуло великого значення завдяки чотирьом тенденціям: швидким змінам, збільшенню складності, посиленню взаємозалежності та збільшенню небезпеки. Критичне мислення є важливою проблемою у вищій освіті, а розвиток навичок критичного мислення є однією з основних цілей вищої освіти. На рівні університету навички критичного мислення є необхідними під час використання інтелектуальних інструментів, за допомогою яких можна правильно оцінити мислення загалом. У цьому випадку, використовуючи навички критичного мислення, студенти можуть використовувати інтелектуальні інструменти, які пропонують критичне мислення – концепції та

принципи, що дозволяють їм аналізувати, оцінювати та покращувати процес мислення.

Ключові слова: критичне мислення, іноземна мова, когнітивні здібності, навчання, засноване на проблемі, логічні аргументи

The article is devoted to the problem of forming the skill of critical thinking in the study of foreign languages. The problem of developing this skill has been a debatable area of research in various disciplines for a long time.

Although there is a consensus among higher education professionals about the importance of critical thinking skills, it is unclear what critical thinking is. There are a number of definitions of critical thinking:

– Critical thinking is a way of thinking about any subject or problem in which a person improves the quality of his thinking through skillful analysis, evaluation and restructuring.

– Critical thinking is a purposeful, self-regulating judgment that results in the interpretation, analysis, evaluation, and conclusion, as well as an explanation of the evidence, conceptual, methodological, criterion, or contextual considerations on which that judgment is based.

The American philosopher Dewey called critical thinking "reflexive thinking" and defined it as an active, persistent, careful consideration of thoughts or knowledge and further conclusions that a person seeks. It is widely recognized that critical thinking is an important issue in modern education, and many teachers are interested in teaching critical thinking to their students. The purpose of teaching critical thinking in any discipline is to improve students' thinking skills, as well as prepare them for existence in a complex world.

The use of critical thinking in foreign language classes is important for several reasons. First, if students can take responsibility for their own thinking, they can more effectively monitor and evaluate their own teaching methods. Second, critical thinking expands students' learning experiences and makes language meaningful to them. Third, critical thinking has a high level of correlation with student achievement.

The aim of the article is to study the principles of development and use of critical thinking skills in foreign language classes.

Critical thinking has become important due to four trends: rapid change, increasing complexity, increasing interdependence, and increasing danger. Critical thinking is an important issue in higher education, and the development of critical thinking skills is one of the main goals of higher education. At the university level, critical thinking skills are essential when using intellectual tools to properly assess thinking in general. In this case, using critical thinking skills, students can use intellectual tools that offer critical thinking – concepts and principles that allow them to analyze, evaluate and improve the thinking process.

Key words: critical thinking, foreign language, cognitive abilities, problem-based learning, logical arguments.

УДК 37.013

DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.2>

Курінний О.В.,

ст. викладач кафедри іноземних мов Сумського національного аграрного університету

Черкасова Т.А.,

ст. викладач кафедри іноземних мов Сумського національного аграрного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями.

Критичне мислення є дискусійною галуззю досліджень у різних дисциплінах протягом дуже довгого часу. Предмет «критичне мислення» вперше запроваджено грецькими філософами і використовується з епохи Грецької імперії ще й дотепер, отримавши значний, впливовий статус під час своєї подорожі в історії. Багато істориків вважають, що коріння критичного мислення можна простежити з часів Сократа 2500 років тому. Американський філософ, психолог та педагог Джон Дьюї широко відомий як «батько» сучасної традиції критичного мислення. Дьюї назвав критичне мислення як «рефлексивне мислення» і визначив його як активний, наполегливий, ретельний розгляд думок чи знань та подальших висновків, яких людина прагне. Крім того, Дьюї також припускає, що критичне мислення виявляє тенденції, які потребують постійного регулювання. Визначення Дьюї передбачає, що критичне мислення має як інтелектуальний, і емоційний компонент [2, с. 7]. Хоча серед фахівців вищої освіти існує спільна думка про важливість навичок критичного мислення, немає ясності щодо того, що таке критичне мислення. Існує цілий ряд визначень критичного мислення:

– Критичне мислення – це спосіб мислення про будь-який предмет чи проблему, в якому людина покращує якість свого мислення шляхом вмілого аналізу, оцінки та перебудови його.

– Критичне мислення – це цілеспрямоване, саморегулююче судження, результатом якого є інтерпретація, аналіз, оцінка та висновок, а також пояснення доказових, концептуальних, методологічних, критеріологічних чи контекстуальних міркувань, на яких ґрунтується це судження.

– Критичне мислення – це здатність застосовувати міркування та логіку до нових чи незнайомих ідей, думок та ситуацій [3, с. 30].

Широко визнано, що критичне мислення є важливою проблемою у сучасній освіті, і багато викладачів зацікавлені у навчанні критичного мислення своїх студентів. Метою навчання критичного мислення в рамках будь-яких навчальних дисциплін є покращення навичок мислення студентів, а також підготовка їх до існування у складному світі. Ми очікуємо, що студенти мають навчатися, але ми не завжди вчимо їх як це робити. Ми маємо вчити студентів думати. Натомість ми вчимо їх, що думати [4].

Використання критичного мислення на заняттях з іноземних мов має велике значення з кількох причин. По-перше, якщо студенти можуть взяти на себе відповідальність за власне мислення, вони можуть ефективніше відстежувати та оцінювати власні методи навчання. По-друге, критичне

мислення розширює навчальний досвід учнів і робить мову значущою їм. По-третє, критичне мислення має високий рівень кореляції з досягненнями студентів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, у яких розглядалися аспекти цієї проблеми; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Здатність критично мислити – те, що очікується від випускників вищих навчальних закладів. За словами Пола та Елде (2005), критичне мислення набуло великого значення завдяки чотирьом тенденціям: швидким змінам, збільшенню складності, посиленню взаємозалежності та збільшенню небезпеки. Критичне мислення є важливою проблемою у вищій освіті, а розвиток навичок критичного мислення є однією з основних цілей вищої освіти [6, с. 28]. На рівні університету навички критичного мислення є необхідними під час використання інтелектуальних інструментів, за допомогою яких можна правильно оцінити мислення загалом. У цьому випадку, використовуючи навички критичного мислення, студенти можуть використовувати інтелектуальні інструменти, які пропонує критичне мислення – концепції та принципи, що дозволяють їм аналізувати, оцінювати та покращувати процес мислення.

Метою статті є вивчення принципів розвитку та використання навичок критичного мислення на заняттях з іноземної мови.

Виклад основного матеріалу дослідження

Що стосується викладання, то одним з можливих способів підвищення поінформованості студентів про критичне мислення є їхнє безпосереднє залучення до критичного мислення та діалогу з іншими, щоб вони могли замислитися над своїм власним процесом мислення та усвідомили свої розумові процеси за допомогою задання питань та обговорення. Під час викладання англійської мови хтось може стверджувати, що студентам не потрібно виходити за рамки простого розуміння слів та речень. Проте ті студенти, які використовують критичне мислення, краще навчаються, тому що вони набагато глибше розуміють сенс. Оскільки навчальні програми з англійської мови продовжують використовувати більше контенту для навчання англійської мови, стратегії критичного мислення дають студентам можливість аналізувати та обробляти інформацію способами, які найкращим чином підходять для цього

Пандемія Covid-19 привнесла до нашого життя нову норму. Інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ), а також інструменти освітніх технологій (ed-tech) вийшли на перше місце. Як єдиний засіб освітньої діяльності. Обсяг доступної інформації та очікуваний рівень знань загалом та рівень технічних знань кожної людини збільшилися у геометричній прогресії, а час, необхідний для навчання

та адаптації до змін, різко скоротився. Для досягнення великої кількості інформації, що оточує студента звідусіль, йому потрібно використовувати навички критичного мислення для того, щоб розрізнити, що є істиною, а що є фейком (тобто неправдивою інформацією).

Критичне мислення включає безліч когнітивних здібностей: ставити питання, розуміти, міркування, робити висновок, інтерпретація, судження, прийняття рішень, мозковий штурм, експеримент, вирішення проблем, творче мислення, вивчення різних можливостей, незалежне мислення, робити логічні висновки, аналіз, синтез та багато іншого.

Учні стають відповідальними за навчання лише тоді, коли вони навчені критично мислити, використовувати незалежно від вчителя індивідуальні навчальні завдання.

Типи завдань, які дозволяють учням критично мислити:

1. Опитування. Опитування дозволяє викладачам та учням спільно генерувати

а) відкриті питання для організації обговорення у класі тексту/концепції

вчитися

б). запитання/завдання для оцінки конкретної концепції навчання

чи майстерність. Питання допомагають учням зрозуміти прочитане на фактичних рівнях, брати участь у процесі навчання (внутрішня мотивація), пізнавально взаємодіяти з текстом під час читання та брати участь у дискусіях, які запропонують найкраще середовище для вивчення мови, прищеплюючи сміливість ставити запитання.

2. Навчання, засноване на проблемі: коли учням ставляться завдання та заохочується їх вирішення. Якщо використовувати мову для вирішення поставлених завдань індивідуально або в парах/групах, їх ентузіазм у пошуку вирішення проблем буде вищим. Такі дії заохочують здатність студентів до латерального мислення, оскільки вони проводять мозковий штурм різних можливих рішень проблем та обирають одне з найкращих.

3. Логічні аргументи (критичне читання): побудова аргументів та протидія аргументам інших, вивчення норм чи причин розуміння прихованої логіки будуть цікавими завданнями учнів.

4. Передача інформації. Навчальні завдання дозволяють учням перетворити словесний текст на невербальний (графічне уявлення тексту). Доведено, що такий акт може покращити вивчення мови та ясність думки. Цей процес дозволяє передавати навички з одного контексту навчання в інший.

5. Прийняття різних точок зору: Знайомство учнів з різними культурами (через різні тексти) та пошук відповідей підвищує терпимість до чужих ідей, розширює область їх мислення та покращує їх навички спостереження. В результаті

знайомства з різними точками зору учні розвивають толерантність, оскільки вони розуміють безмежність та різноманітність світу, в якому живуть, на додаток до неупередженого мислення та співпереживання іншим.

Навички критичного мислення необхідні в кожній галузі на будь-якому рівні кар'єри, від співробітників початкового рівня до топ-менеджерів. Люди з гарним критичним мисленням можуть працювати як самостійно, так і з іншими, щоб вирішувати проблеми.

Такі проблеми, як неефективність процесів, управління або фінанси, можна покращити за допомогою критичного мислення. Через це роботодавці цінують і шукають кандидатів, які демонструють сильні навички критичного мислення.

Як мислити критично

Ось кроки, які ви можете зробити, використовуючи критичне мислення для вирішення проблем на роботі:

1. Визначте проблему.

2. Зробіть висновки про те, чому існує проблема і як її можна вирішити.

3. Зберіть інформацію чи дані щодо проблеми шляхом дослідження.

4. Упорядкувати та відсортувати дані та висновки.

5. Розробляти та виконувати рішення.

6. Проаналізуйте, які рішення спрацювали, а які ні.

7. Визначте шляхи вдосконалення рішення.

Дж. Бремсфорд розробив стратегію вирішення проблем, яка може бути застосована у роботі з текстами та аналізі ситуацій. Ця стратегія називається "IDEAL". I Identify a problem, D Debate a problem, E Essential solutions, A Activity, L Logical conclusions I – Ідентифікуйте проблему. Проблема визначається в узагальненому вигляді. Д – Дискусії та дебати. Студенти формулюють проблему як питання. Воно повинно бути гранично точним, конкретним, починатися зі слова "як" (How), і в ньому повинні бути відсутні заперечення (частка "не"). Е – Є варіанти розв'язання. Генерування якомога більшої кількості варіантів вирішення проблеми здійснюється за допомогою мозкової атаки. Будь-яку критику тут заборонено. Важливо: чим більше рішень, тим краще. А – Активність. Вибір оптимального варіанта (варіантів). Тепер учні зваживши всі «за» і «проти», вибирають найкращий варіант вирішення проблеми. Л – Логічні висновки. Аналіз дій, вжитих при вирішенні проблеми, логічні висновки. На останньому етапі учні аналізують виконану ними роботу. Список питань для вирішення проблем може бути наступним: 1. What is the main problem? Яку головну проблему мають вирішити герої? 2. What important information have you found? Якою важливою інформацією забезпечив нас автор? 3. What do you know else about this

problem? Що ви ще знаєте, що допомогло б вирішити проблему? Що ще потрібно знати героям?
 4. Find 3 main solution of the problem? Які три основні способи вирішення проблеми? 5. What is the most suitable solution? Why? Який із вибраних вами способів найкращий і чому? [10, с. 14-15].

Висновки дослідження та перспективи подальших досліджень даного напрямку.
 Таким чином, слід підтримувати та вдосконалювати використання критичного мислення серед тих, хто вивчає мову, оскільки воно впливає на ефективність при вивченні мови. Розвиток мови та процес мислення тісно взаємопов'язані, і навчання навичок мислення вищого порядку має бути невід'ємною частиною навчальної програми з вивчення іноземних мов.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Литовченко Василина Ивановна. Развитие и применение навыков критического мышления при обучении иностранному языку. АНИ: педагогика и психология. 2019. № 4 (29). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-i-primenenie-navykov-kriticheskogo-myshleniya-2019-pri-obuchenii-inostrannomu-yazyku> (дата звернення: 26.01.2022).

2. Dewey J. How We Think. Dover Publications, Inc.: Mineola, New York, 1997, 240p.

3. Murawski L. Critical Thinking in the Classroom... and Beyond Journal of Learning in Higher Education, 2014, № 10, pp.25-30

4. Коттрелл С. Искусство мыслить и успех в учебе, карьере, жизни. 500 упражнений для развития мозга. Пер. с англ. – М.: ЭКСМО, 2016

5. Watson G., Glaser E. M. Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal (WGCTA). San Antonio, TX: Psychological Corp, 1980.

6. Paul R., Elder L. A guide for educators to critical thinking competency standards: standards, principles, performance, indicators, and outcomes with critical thinking master rubric, Foundation for Critical Thinking. URL: <http://www.criticalthinking.org> (дата звернення 26.01.22)

7. Masduqi H. Critical thinking skills and meaning in English language teaching. URL: https://www.academia.edu/2278100/critical_thinking_skills_and_meaning_in_english_language_teaching (дата звернення 02.01.22)